

Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens (R&R) betreffende de bacheloropleidingen

Rechtsgeleerdheid,
Notarieel recht,
Fiscaal recht,
Criminologie

van de examencommissies van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid

zoals bedoeld in 7.12b lid 3 van de WHW

Doorlopend – versie 11 – inwerkingtreding 1 september 2015

mede in aanvulling op en behorend bij:
de Onderwijs- en examenregelingen (OER-en) van de bacheloropleidingen van Faculteit der Rechtsgeleerdheid, dwz. van de:

- OER bachelor Rechtsgeleerdheid,
- OER bachelor Notarieel recht,
- OER bachelor Fiscaal recht,
- OER bachelor Criminologie

Inhoudsopgave

1. Algemene bepalingen
2. Taken en werkwijze examencommissie
3. Aanwijzing examinatoren
4. Toetsvormen - tentamens
5. Examens en getuigschriften
6. Fraude, onregelmatigheid en plagiaat
7. Bindend studieadvies
8. Klachten en beroep
9. Jaarlijkse verslaglegging
10. Diversen en slotbepaling

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid

Deze regels zijn van toepassing op de tentamens en examens van de bachelor opleidingen Rechtsgeleerdheid, Notarieel recht, Fiscaal recht en Criminologie van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden, hierna te noemen de opleiding.

Artikel 1.2 Begripsbepaling

- deeltentamen een toets die, naast één of meerdere andere deeltentamens of praktische oefeningen, deel uit maakt van een tentamen en bijdraagt aan het eindcijfer van het tentamen. De onderlinge weging is vastgelegd in de vakbeschrijving en/of de OER. (Vgl. art. 1.2 letter m en art. 4.1 OER;
- fraude: elk (aanzetten tot) handelen (waaronder het plegen van plagiaat), nalaten of voornemen (waaronder ook wordt verstaan aanzetten tot), dat het op de juiste wijze vormen van een oordeel over iemands kennis, inzicht, vaardigheden, (beroeps)houding, reflectie geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt.
- OER: de door het faculteitsbestuur vastgestelde Onderwijs- en examenregeling van de opleiding;
- surveillant: persoon die door of namens de examencommissie belast is met het feitelijke toezicht op de orde tijdens een tentamen.
- de wet: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW)
- overige begrippen Voor het overige hebben de begrippen de betekenis die de 'Wet op het Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek' (WHW) of de OER daaraan verbindt.

Hoofdstuk 2 Taken en werkwijze van de examencommissie

Artikel 2.1 Benoeming van de voorzitter en secretaris

2.1.1 De examencommissie heeft een voorzitter¹ en een plaatsvervangend voorzitter.

2.1.2 Zo nodig kan het Faculteitsbestuur aan de examencommissie een ambtelijk secretaris toewijzen.

Artikel 2.2 Taken en bevoegdheden van de examencommissie²

2.2.1 De examencommissie is het orgaan dat de opdracht heeft op objectieve en deskundige wijze vast te stellen of een student voldoet aan de voorwaarden die de OER stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad.³

2.2.2 Onverminderd de wet en de daarop gebaseerde regelgeving heeft de examencommissie in ieder geval tot taakopdracht:

- a) het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens;
- b) het borgen van de kwaliteit van de organisatie en procedures rondom tentamens en examens;
- c) het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen binnen het kader van de onderwijs- en examenregeling om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen;
- d) het door de meest daarvoor in aanmerking komende examencommissie verlenen van toestemming aan een student om een door die student samengesteld programma als bedoeld in artikel 7.3d van de wet te volgen, waarvan het examen leidt tot het verkrijgen van een graad, waarbij de examencommissie tevens aangeeft tot welke opleiding van de instelling dat programma wordt geacht

¹ Zie art. 7.12a lid 1 WHW en art. 24 lid 2 van het 'Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid' van sept. 2011.

² Vgl. art. 7.12b en 7.11 en 7.12 WHW en art. 24 lid 7 van het 'Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid' van sept. 2011.

³ Art. 7.12 lid 2 WHW.

- te behoren voor de toepassing van deze wet;
- e) het verlenen van vrijstelling voor het afleggen van één of meer tentamens op een van de gronden die zijn vermeld in de onderwijs- en examenregeling;
  - f) het in voorkomende gevallen verlengen van de in de onderwijs- en examenregeling bepaalde geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens;
  - g) het in bijzondere gevallen bepalen of een tentamen mondeling, schriftelijk of op een andere wijze wordt afgelegd, in afwijking van hetgeen daarover in de onderwijs- en examenregeling is geregeld;
  - h) het in bijzondere gevallen bepalen of een tentamen in openbaarheid wordt afgenomen, in afwijking van hetgeen daarover in de onderwijs- en examenregeling is geregeld;
  - i) het al dan niet onder oplegging van vervangende eisen verlenen van vrijstelling van de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen;
  - j) het goedkeuren in individuele gevallen van de keuze van onderwijseenheden die tot de opleiding behoren;
  - k) het op verzoek van de student en met inachtneming van het ter zake bepaalde in de onderwijs- en examenregeling verlenen van toegang het afleggen van een of meer onderdelen van het afsluitend examen voordat hij het propedeutisch examen van de desbetreffende opleiding met goed gevolg heeft afgelegd;
  - l) het vaststellen, voor zover het faculteitsbestuur dat heeft bepaald als voorwaarde voor het afleggen van examens of onderdelen daarvan, dat het bewijs is geleverd van voldoende beheersing van de Nederlandse taal voor het met vrucht kunnen volgen van het onderwijs door degene aan wie vrijstelling is verleend van de vooropleidingseis als bedoeld in artikel 7.24 van de wet op grond van het bezit van een buiten Nederland afgegeven diploma, dan wel in geval vrijstelling is verleend van de toegangseis voor de postpropedeutische fase van de opleiding;
  - m) het namens het faculteitsbestuur uitbrengen van het (bindend) studieadvies als bedoeld in artikel 7.8b van de wet;
  - n) het uitreiken van een getuigschrift en een supplement als bedoeld in artikel 7.11 van de wet ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd;
  - o) het afgeven van een verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door hem met goed gevolg zijn afgelegd in geval een student meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd doch aan wie geen getuigschrift als bedoeld onder n). kan worden uitgereikt;
  - p) het nemen van maatregelen en het opleggen van sancties indien een student of extraneus fraudeert.

Artikel 2.3   Werkwijze

2.3.1   De examencommissie beslist bij gewone meerderheid van stemmen. Bij staking der stemmen geeft het oordeel van de voorzitter de doorslag.

2.3.2   Leden kunnen worden gemandateerd voor bepaalde taken. Dit wordt vastgelegd door de examencommissie.

2.3.3   Gemandateerde leden nemen besluiten op basis van de onderhavige R&R, de OER en eerder gevormd beleid. Zij leggen verantwoording af over hun handelen.⁴

2.3.4   Voor zover noodzakelijk legt de examencommissie de interne organisatie en werkwijze vast.

Hoofdstuk 3   Aanwijzing examinatoren

3.1.1   Voor de aanvang van elk studiejaar en verder zo vaak als dat noodzakelijk is wijst de examencommissie voor het afnemen van tentamens en het vaststellen van de uitslag daarvan examinatoren aan⁵ en maakt dit schriftelijk bekend (*vgl. lid 4*).

---

⁴ Dit kan bijvoorbeeld door overzichten van genomen besluiten te agenderen in een vergadering van de examencommissie.

⁵ Vgl. art. 7.12c WHW. Dit gebeurt in beginsel jaarlijks per generiek besluit volgens door de examencommissie vastgestelde criteria.

Een lijst met examenbevoegde personen c.q. het register hiervan wordt (schriftelijk) bekend gemaakt voor allen die het aangaat.

- 3.1.2 Een examinator beschikt over vakdeskundigheid en toetsdeskundigheid overeenkomstig de eisen genoemd in artikel 4.2.
- 3.1.3 De examencommissie kan externe examinatoren aanwijzen. Zij vergewist zich ervan dat deze examinatoren voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. De externe examinatoren ontvangen een brief van de examencommissie waarin vermeld staat dat zij zijn aangewezen als externe examinator en voor welk tentamen zij aangewezen zijn.
- 3.1.4 De examencommissie maakt de aangewezen examinatoren bekend aan de studenten en betrokken medewerkers. *Zie de noot bij art. 3.1.1.*
- 3.1.5 De examencommissie kan een aanwijzing om gewichtige redenen ongedaan maken.
- 3.1.6 De examinatoren verstrekken de examencommissie de gevraagde inlichtingen. *[Art. 7.12c lid 2 WHW]*

Hoofdstuk 4 Toetsen - Tentamens

Artikel 4.1 Vorm van de tentamens ⁶

- 4.1.1 De (toets-)vorm van de tentamens is vastgelegd in de vakbeschrijvingen (vgl. art. 4.3 OER). In bijzondere gevallen kan de examencommissie in overleg met de examinator besluiten dat het tentamen in een andere vorm dan aangegeven zal plaatsvinden. De examinator maakt ten minste 25 werkdagen voor het afnemen van het tentamen bekend op welke wijze dit zal worden afgenomen.
- 4.1.2 De examencommissie kan op gemotiveerd verzoek van de student toestaan dat een tentamen op andere wijze wordt afgelegd dan in de OER is vastgelegd.

Artikel 4.2 Kwaliteitsborging van tentamens

- 4.2.1 Elk tentamen omvat een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek.
- 4.2.2 De vragen en opgaven van een tentamen zijn duidelijk en ondubbelzinnig en bevatten voldoende aanwijzingen voor de vereiste detaillering van de antwoorden.
- 4.2.3 Het tentamen is geschikt en dient uitsluitend om te onderzoeken of de student de kwaliteiten heeft verworven die tevoren als doel van de betrokken onderwijseenheid zijn vastgesteld en zijn vastgelegd in de OER.
- 4.2.4 Het tentamen is zo specifiek dat alleen de studenten die de stof voldoende beheersen de vragen goed kunnen beantwoorden. Het tentamen is afgestemd op het niveau van de onderwijseenheid.
- 4.2.5 De vragen en opgaven van het tentamen zijn representatief en/of zo evenwichtig mogelijk gespreid over de tentamenstof.
- 4.2.6 De vragen en opgaven van het tentamen hebben uitsluitend betrekking op de tevoren bekend gemaakte tentamenstof. Voor studenten is het vooraf duidelijk hoe en waarop ze beoordeeld worden.
- 4.2.7 Bij het ontwerpen en samenstellen van een tentamen worden tenminste twee examinatoren en/of docenten betrokken.
- 4.2.7a Tot de tentamenstof behoren de verplichte literatuur, het werkboek en hetgeen behandeld is tijdens hoorcollege, werkcollege en tijdens eventuele andere onderwijsvormen.
- 4.2.8 De duur van elk tentamen is zodanig dat de student redelijkerwijs voldoende tijd heeft om de vragen te beantwoorden en/of de opgaven te maken.
- 4.2.9 De beoordeling van schriftelijke toetsen geschiedt aan de hand van te voren schriftelijk vastgestelde normen. Onverminderd het bepaalde in artikel 4.8 van de OER, is het stuk waarin deze normen zijn vastgelegd, niet zondermeer openbaar – per vak wordt dit door de examinator vastgesteld.
- 4.2.10 De werkwijze rond de kwaliteitsborging van tentamens is vastgelegd door de examencommissie.
- 4.2.11 De examencommissie beoordeelt in ieder geval steekproefsgewijs de validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de tentamens. Het resultaat van de beoordeling wordt besproken met de betrokken examinator of examinatoren.

---

⁶ Vgl. art. 4.3 bachelor OER.

- 4.2.12 De examencommissie kan tevens een onderzoek instellen naar de validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van het tentamen wanneer evaluaties of resultaten hiertoe aanleiding geven.
- 4.2.13 Bij de in 4.2.10 en 4.2.11 bedoelde werkwijze en beoordeling kan de examencommissie zich laten bijstaan door deskundigen.

Artikel 4.3 Toegangseisen voor tentamens

- 4.3.1 De examinator vergewist zich ervan dat is voldaan aan de voorwaarden voor toelating tot het tentamen die in de OER zijn vastgelegd dan wel voortvloeien uit de wet of een universitaire regeling.
- 4.3.2 Toelating tot een tentamen kan aan voorwaarden verbonden zijn.⁷

De gevallen waarin een student (niet) gerechtigd is in de propedeuse deel te nemen aan een tentamen:

- 4.3.2.1a Voor propedeuse voltijdstudenten die zich met ingang van 1 september 2015 voor de opleiding hebben ingeschreven, geldt als toegangseis voor het tentamen van de desbetreffende onderwijseenheid dat een student per onderwijseenheid alle werkgroepbijeenkomsten heeft bijgewoond, voorbereid en actief aan die bijeenkomsten heeft deelgenomen. Betreft het een vak van 5 EC, dan wordt hierop voor niet meer dan één bijeenkomst een uitzondering gemaakt. Betreft het een vak van 10 EC, dan wordt hierop voor niet meer dan twee bijeenkomsten een uitzondering gemaakt.
Propedeuse voltijdstudenten (die met ingang van 1 september 2015 de opleiding volgen) worden automatisch ingeschreven voor tentamens.
- 4.3.2.1b Voor propedeuse voltijdstudenten die zich, indien en voor zover dat mogelijk is, pas in de maand september 2015 inschrijven voor de opleiding, geldt een afzonderlijk regiem met betrekking tot de in art. 4.3.1.1a aan het werkgroeponderwijs gestelde norm (de zgn. 80% regeling) als toegangseis voor het tentamen. De Examencommissie beslist - afhankelijk van de omstandigheden van het geval - dienaangaande ad hoc over het aantal werkgroepbijeenkomsten dat zo'n student feitelijk moet hebben bijgewoond, hebben voorbereid en daarin actief hebben deelgenomen c.q. geparticipeerd.
- 4.3.2.2 Voor zowel de propedeuse deeltijdstudenten als voor de voltijdstudenten die vóór 1 september 2015 zijn begonnen met de bacheloropleiding maar die nog niet het propedeutisch examen zoals bedoeld in art. 2.7.1 onder letter a van de 'Onderwijs- en examenregeling Bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid' hebben afgelegd (de zogenoemde herkansers), geldt niet als toegangseis voor het tentamen van de desbetreffende onderwijseenheid dat een student per onderwijseenheid 80% (tachtig procent) van de werkgroepbijeenkomsten feitelijk moet hebben bijgewoond, hebben voorbereid en in die bijeenkomsten actief hebben deelgenomen c.q. geparticipeerd. Deze twee categorieën studenten zijn niet verplicht tot het volgen van het werkgroeponderwijs in de propedeuse. Zij mogen ook zonder dit onderwijs te hebben gevolgd deelnemen aan tentamens. In afwijking van de regeling in artikel 4.3.1.1a (waarin propedeuse voltijdstudenten die met ingang van 1 september 2015 de opleiding volgen automatisch worden ingeschreven voor tentamens) geldt voor propedeuse deeltijdstudenten en voor herkansers dat zij zichzelf dienen in te schrijven voor tentamens.
- 4.3.2.3 Voor propedeuse voltijdstudenten geldt dat de tweede tentamenkans aan voorwaarden is gebonden. Gelegenheid tot het afleggen van het tweede tentamen verbonden aan een onderwijseenheid heeft alleen een student die heeft deelgenomen aan het eerste tentamen en daarvoor ten minste het cijfer vier heeft gehaald⁸, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om in bijzondere gevallen anders te besluiten.
- 4.3.2.4 De regeling c.q. de eis genoemd in art. 4.3.2.3 geldt niet voor de propedeuse deeltijdstudenten en

⁷ Vgl. art. 4.1.6 bachelor OER

⁸ Een student die tijdens een tentamen verschijnt maar geen antwoorden opschrijft, krijgt het cijfer 1 en heeft deelgenomen aan het tentamen. Dit op basis van art. 4.6.1 en 4.6.2 van het OER ("de examinator stelt het cijfer vast van een afgenomen tentamen", dat wil zeggen van een student die is verschenen tijdens het tentamen) en in de onderhavige 'Regels&Richtlijnen bacheloropleidingen FdR' alwaar in art. 4.9.2 staat dat de uitslag wordt vastgesteld in de cijfers 1 t/m 10.

voor de voltijdstudenten die vóór 1 september 2015 zijn begonnen met de bacheloropleiding rechtsgeleerdheid maar die nog niet het propedeutisch examen zoals bedoeld in art. 2.7.1 onder letter a van de ‘Onderwijs- en examenregeling Bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid’ hebben afgelegd (de herkansers).

Voor de (propedeuse) deeltijdstudenten en de herkansers geldt dat een student per academisch studiejaar maximaal twee kansen heeft om het tentamen af te leggen, waarbij de tweede tentamenkans niet openstaat voor een student die bij de eerste tentamenkans lager dan het cijfer vier heeft behaald.⁹

- 4.3.3 Met inachtneming van het in artikel 4.2.1 van de OER bacheloropleidingen FdR gestelde [vakken van het 2^e en 3^e studiejaar waaraan niet mag worden deelgenomen zonder bepaalde propedeusevakken te hebben behaald] kan aan de tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of derde jaar worden deelgenomen voordat het propedeutisch examen is behaald. (Vgl. art. 4.2.2 OER.)
- 4.3.4 Een student is niet gerechtigd deel te nemen aan een tentamen in het tweede en derde jaar van de bachelor fase van de opleiding, wanneer hij niet voldoet aan de in de zogenoemde beperkte doorstroomregeling gestelde eisen. (Zie ‘verplichte volgorde onderwijseenheden’ in art 4.2 van de OER-en.)
- 4.3.5 Een tentamen dat een student in strijd met het bepaalde in de voorgaande leden heeft afgelegd, is ongeldig.

Artikel 4.4 Data van de tentamens

- 4.4.1 De data waarop tentamens schriftelijk worden afgenomen worden namens de examencommissie vastgesteld en bekendgemaakt. Zie art. 4.1.4 OER.
- 4.4.2 Bij de vaststelling van de data en tijdstippen (zoals mede bedoeld in art. 4.1 van de OER-en) wordt zoveel mogelijk voorkomen dat tentamens in dezelfde fase c.q hetzelfde studiejaar van een opleiding (elkaar) overlappen.
- 4.4.3 Een student kan een verzoek indienen om een oplossing voor het samenvallen van twee tentamens op hetzelfde tijdstip, wanneer hij aan deze faculteit twee bacheloropleidingen (inclusief de combinatiestudies) volgt en uit elk van de opleidingen een tentamen wil afleggen.^{10 + 11}
- 4.4.4 Een schriftelijk verzoek om een oplossing als bedoeld in lid 3 kan tot uiterlijk 20 werkdagen voor de betreffende tentamendatum worden ingediend¹² – het dient te zijn gericht aan de Examencommissie van de desbetreffende (bachelor-)opleiding en moet persoonlijk worden ingediend bij de studieadviseur. Onder verantwoordelijkheid van de Examencommissie kan, na overleg met de examinatoren, worden gekozen uit twee oplossingen:¹³
- beide tentamens worden op dezelfde dag schriftelijk na elkaar afgenomen in dezelfde ruimte (waarbij studenten de ruimte niet tussentijds mogen verlaten).
  - voor het ene tentamen wordt de schriftelijke tentamenkans op de bewuste datum gehandhaafd, voor het andere tentamen wordt aan de verzoekende student een tentamenkans geboden op een andere datum die na overleg met die student wordt vastgesteld.

---

⁹ Deze twee categorieën studenten kunnen zelf kiezen om wel of niet deel te nemen aan het eerste tentamen, maar als een student deelneemt en lager dan een cijfer 4 haalt, dan mag hij/zij niet deelnemen aan de tweede tentamenkans.

¹⁰ Een verzoek dient te zijn gericht aan de Examencommissie van de desbetreffende (bachelor-)opleiding en kan worden ingediend bij de studieadviseur - zie ook art. 4.4.4 de aanhef.

¹¹ Deze bepaling heeft een heel ruime strekking. Deswege heeft de Examencommissie bij de toepassing van deze bepaling aangegeven dat bij de beoordeling van een verzoek tevens wordt betrokken de vraag of de overlap [enerzijds] te wijten is aan slechte planning van de student zelf en/of aan laks studiegedrag (zoals bij eerdere gelegenheden tentamenkansen onbenut laten en/of - zoals dat heet - ‘stuwmeren’ van tentamens creëert) en/of een student teveel tegelijk wil doen zonder dat kan worden aangegeven dat hij/zij dat aankan, dan wel [anderzijds] dat voor het verzoek goede, legitieme redenen zijn (waartoe ook behoort iemand die heeft aangetoond sneller te studeren dan, zoals dat heet, nominaal). Zie ook art. 4.4.4.

¹² Tegelijkertijd dient de student zich in ieder geval ook op de reguliere, voor dat vak voorgeschreven wijze voor het tentamen aan te melden.

¹³ Zie voor criteria bij de toepassing ook de noot bij art. 4.4.3.

- 4.4.5 Van het bepaalde in het 4.4.1 kan worden afgeweken in geval van overmacht, na ontvangen advies van de opleidingscommissie en redelijkerwijze zoveel mogelijk rekening houdend met belangen van de studenten.
- 4.4.6 De data en tijdstippen voor mondelinge tentamens worden vastgesteld door de examinator.
- 4.4.7 Het bepaalde in 4.4.3 is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op tentamens/toetsen die anders dan schriftelijk of mondeling plaats vinden.

Artikel 4.5 Aanmelding [en terugtrekking] tentamens

- 4.5.1 Een tentamen kan niet worden afgelegd of het resultaat daarvan beoordeeld dan nadat de student zich voor deelneming heeft aangemeld op een wijze die is vastgesteld en bekendgemaakt door of namens de examencommissie.
- 4.5.2 In de volgende gevallen is een student, onverminderd andere gevallen, niet gerechtigd deel te nemen aan een tentamen:
- wanneer de aanmelding voor het tentamen niet op de voorgeschreven wijze heeft plaatsgevonden (vgl. 4.5.1);
  - wanneer hij niet op de juiste wijze is ingeschreven aan de Universiteit Leiden;
  - wanneer de examencommissie hem op grond van art. 6 lid 3 bij wege van ordemaatregel heeft uitgesloten van het deelnemen aan een tentamen.
- 4.5.3 Gedurende de periode waarin aanmelding voor een tentamen mogelijk is, is terugtrekking op dezelfde wijze toegestaan.
- 4.5.4 Het hoofd van het onderwijsinformatiecentrum draagt zorg voor publicatie van de aanmeldingsregels en aanmeldingsprocedures.¹⁴

Artikel 4.6 Het afnemen van de tentamens – orde tijdens een tentamen

- 4.6.1 De betrokken examinator of examinatoren dragen er zorg voor dat ten behoeve van de schriftelijke tentaminering zo nodig surveillanten worden aangewezen die erop toezien dat het tentamen in goede orde verloopt.
- 4.6.2 De student dient zich op verzoek van de surveillant dan wel van of vanwege de examinator deugdelijk te legitimeren met zijn studentenkaart in combinatie met een geldig paspoort, rijbewijs of ander identiteitsbewijs.
- 4.6.3 Studenten worden tot uiterlijk één uur na de vastgestelde aanvangstijd toegelaten tot de ruimte waarin het tentamen wordt afgenomen en kunnen niet eerder dan een uur van aanvang van het tentamen het afleggen daarvan beëindigen.
- 4.6.4 Communicatieapparatuur, waaronder mobiele telefoons, smart watches en andere telecommunicatie-apparaten, dient gedurende het afnemen van het tentamen te zijn uitgeschakeld én buiten bereik van de student te zijn. Andere elektronische apparatuur mag niet worden gebruikt dan met toestemming van de examinator.
- 4.6.5 De student is verplicht de aanwijzingen van de examencommissie dan wel de examinator die voor de aanvang van het tentamen zijn gepubliceerd, alsmede aanwijzingen die tijdens en onmiddellijk na afloop van het tentamen door of vanwege de examencommissie of de examinator worden gegeven, op te volgen.
- 4.6.6 Indien de student een of meer aanwijzingen als bedoeld in de artikelen 4.6.2 t/m 4.6.5 niet opvolgt, dan kan hij door de examinator worden uitgesloten van de verdere deelname aan het desbetreffende tentamen.¹⁵ De uitsluiting heeft tot gevolg dat het tentamen beoordeeld wordt met het cijfer 1. Voordat de examinator een besluit tot uitsluiting neemt, geeft hij de student de gelegenheid een korte verklaring te geven. Vgl. hfdst. 6 (fraude, onregelmatigheid en plagiaat – ordemaatregelen)
- 4.6.7 De examinator stelt de examencommissie zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis van een maatregel genomen op grond van het bepaalde in 4.6.6.

Artikel 4.7 Mondelinge tentamens

- 4.7.1 Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getentamineerd, tenzij de examinator anders heeft bepaald. (vgl. artikel 4.4 van de OER)

---

¹⁴ Zie voor de regeling aanmelding tentamens:

<http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/algemenestudentenzaken/regelingen/regels-werkgroepen-en-tentamens.html>

¹⁵ Vgl. art. 6.2.

- 4.7.2 Tentaminering van een onderwijseenheid kan in groepsverband plaatsvinden (vgl. art. 4.4.1 OER; zie over beoordeling art. 4.3.6 OER).
- 4.7.3 Bij een mondeling tentamen zijn bij voorkeur twee docenten aanwezig. Is dat het geval, dan maakt één van de twee docenten tijdens het tentamen daarvan korte notities, dat wil zeggen dat puntsgewijs wordt vermeld welke onderwerpen aan de orde komen, waarbij – bijvoorbeeld met een plus of min – wordt aangegeven of de student deze onderwerpen voldoende beheerst. Is bij het mondelinge tentamen slechts één docent aanwezig, dan wordt, naast het maken van notities, van het tentamen een bandopname gemaakt. De notities en/of de eventuele opname worden gedurende drie maanden door de examinator bewaard.

Artikel 4.7a Beoordeling eindwerkstuk

De scriptie wordt door twee examinatoren onafhankelijk beoordeeld, waarbij ingeval van het ontbreken van overeenstemming de waardering in overleg wordt vastgesteld.

Artikel 4.8 (Recht op) Individuele herkansing

- 4.8.1 Een student in de propedeuse van de bachelorfase die op één vak na het curriculum van de propedeuse heeft afgerond heeft - los van het reguliere tentamenrooster - recht op een individuele herkansing voor een niet met goed gevolg afgelegd tentamen wanneer hij ten minste vier maanden zou moeten wachten op de eerstvolgende tentamenkans dan wel in het eerstvolgende semester geen tentamen gelegenheid heeft met betrekking tot dat vak én de tijd in die maanden niet wezenlijk kan besteden aan andere (bachelor-)vakken¹⁶ + ¹⁷. De student moet wel ten minste éénmaal een vijf hebben gehaald voor het betreffende laatste vak.
- 4.8.2 Een student die de (bachelor-)scriptie met goed gevolg heeft afgelegd en die op één vak na het bachelorcurriculum heeft behaald en waarbij er na het één-na-laatste behaalde vak in een desbetreffende semester geen gelegenheid meer is tot een regulier tentamen van het laatste onderdeel van het verplichte bachelorcurriculum waarvoor hij ten minste een vijf heeft behaald, heeft recht op een individuele herkansing.¹⁸ + ¹⁹
- 4.8.3 Indien de student toestemming heeft voor een individuele herkansing, dient hij/zij binnen een week een afspraak te maken voor het afleggen van het tentamen via het secretariaat van het desbetreffende vak.
- 4.8.4 Terugtrekking voor een tentamen waaraan een student deelneemt op grond van een individuele herkansing of een bijzondere regeling dient te geschieden bij de examinator of bij het secretariaat van het departement of afdeling waaraan de examinator verbonden is. Terugtrekking dient te geschieden ten minste 24 uur voordat het tentamen zou worden afgelegd.
Wanneer een student in strijd handelt met het voorgaande lid en het onderhavige lid, vervalt voor hem de bijzondere regeling.

---

¹⁶ Zie art. 4.3.3. onderhavige R&R waarin is opgenomen dat [met inachtneming van hetgeen in het OER in artikel 4.2.2 wordt gesteld] aan de tentamens van onderwijseenheden uit het tweede en derde studiejaar kan worden deelgenomen voordat het propedeutisch examen is behaald. Artikel 4.8.1 heeft derhalve alleen betrekking op de propedeusefase voor zover, dwz. indien, studenten niet bachelorvakken uit het tweede of derde studiejaar mogen volgen en op studenten die de propedeuse niet in hun tweede studiejaar kunnen halen (de bsa-regeling), terwijl zij (na het laatste reguliere hertentamen nog steeds) een vak niet hebben behaald. Wanneer en waarom in een casus sprake is van “tijd wezenlijk kan besteden aan resterende vakken” wordt zo nodig casuïstisch vastgesteld.

¹⁷ Indien een student - die zich in de situatie bevindt zoals in deze bepaling geschetst - een gelegenheid heeft om volgens het reguliere rooster een tentamen af te leggen, moet hij/zij van die mogelijkheid gebruik maken. Indien een student van die gelegenheid zonder geldige reden geen gebruik maakt en (dan wel “om”) kort daarna een recht op een individuele herkansing aan te vragen, kan de Examencommissie beslissen dat de student eerst het onderwijs van het desbetreffende vak (weer) moet volgen.

¹⁸ Deze bepaling is vooral relevant voor de bachelorstudenten die op één vak na het bachelorcurriculum hebben behaald (en die willen afstuderen en/of doorstromen naar de master). Met deze bepaling wordt hen de gelegenheid gegeven om eventuele studievertraging te voorkomen indien zij nog slechts een vak hoeven te doen.

Noot 11.b) Indien een student voor een individuele herkansing een onvoldoende haalt is het niet zonder meer zo dat hij/zij opnieuw voor een individuele herkansing in aanmerking komt. Op een hernieuwd verzoek kan de Examencommissie beslissen dat de student eerst het onderwijs van het desbetreffende vak moet volgen.

¹⁹ Zie de tweede noot bij art. 4.8.1.

Artikel 4.9   Beoordeling tentamens [vgl. art. 4.6 OER]

4.9.1 Een student heeft een tentamen met goed gevolg afgelegd als hij hiervoor ten minste het cijfer 6 heeft behaald. De examiner dient de cijfers 5,50 t/m 5,99 af te ronden naar een 6, de cijfers 5,01 t/m 5,49 naar een 5. *

* De examencommissie heeft beslist dat de examiner kan bepalen dat een student die voor een tentamen een cijfer heeft gehaald dat lager is dan een zes dat tentamen niet opnieuw mag afleggen. Dit kan het geval zijn bij onderdelen van het examenprogramma van de opleiding waarvan het resultaat door middel van twee of meer deeltentamens wordt vastgesteld, als deze samen tot een voldoende eindcijfer leiden.

4.9.2 Bij het vaststellen van de uitslag van de tentamens, waarvan de uitslag wordt uitgedrukt in cijfers, wordt alleen gebruik gemaakt van hele cijfers op een schaal van 1 t/m 10, waarbij de afronding geschiedt op de rekenkundig gebruikelijke manier (dat wil zeggen: X,0 t/m X,49999 wordt X; X,5 t/m X,9999 wordt X+1).

4.9.3 In afwijking van artikel 4.9.2 kan de beoordeling van de scriptie in hele of halve cijfers²⁰ plaatsvinden.²¹

4.10.1   Opnieuw afleggen van tentamens

4.10.1.1 Tentamens die met goed gevolg zijn afgelegd en die hun geldigheid hebben behouden mogen niet opnieuw afgelegd worden.

Hiervan kan bij hoge uitzondering worden afgeweken door de examencommissie op verzoek van een student op grond van zwaarwegende belangen voor die student.²² In geval van afwijking komt in alle gevallen het later behaalde cijfer in plaats van het eerder behaalde; in geval van een cijfer onvoldoende is er geen recht op een individuele herkansing conform art. 4.8.

4.10.1.2 Wanneer in strijd met lid 1 is gehandeld, beschouwt de examencommissie de tweede uitslag als niet bestaand.

4.10.2   Geldigheidsduur van tentamens   (zie art. 4.7 OER)

De geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens die in de OER is vastgelegd kan op verzoek van de student door de examencommissie telkens maximaal met één jaar worden verlengd indien er sprake is van individuele, bijzondere omstandigheden van al dan niet persoonlijke aard en voldaan is aan door de examencommissie gestelde criteria of eisen en daarnaast de leerdoelen van de onderwijseenheid niet ingrijpend zijn veranderd.

4.11   Inzage en nabespreking   (zie ook art. 4.8 OER)

4.11.1 Gedurende de in de OER genoemde termijn kan kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden. De vragen en opgaven kunnen éénmaal op een door de examencommissie of examiner aan te wijzen locatie worden ingezien. Er mogen in beginsel geen kopieën van de vragen en opgaven worden gemaakt.

4.11.2 Algemeen uitgangspunt is dat indien tien of meer examinandi tegelijkertijd schriftelijk zijn getentamineerd, dan de examiner een collectieve nabespreking houdt op een door hem vast te stellen plaats en tijdstip.

4.12   Vrijstelling van het afleggen van tentamens en van deelneming aan

---

²⁰ Halve cijfers mogen worden gegeven vanaf het cijfer 6 en onder het cijfer 5 (derhalve alleen niet tussen de 5 en 6; het cijfer 5½ mag dus niet). De beoordeling van scripties dient door de examiner direct in een heel of half cijfer te worden uitgedrukt. Er mogen bij het OIC dus geen cijfers worden aangeleverd in decimalen die nog weer moeten worden afgerond.

²¹ De mogelijkheid voor halve cijfer bij scripties geldt m.i.v. 1 sept. 2012; er komt geen onderscheid tussen studenten die vóór, op of na 1 sept. 2012 met een opleiding zijn begonnen. Er is derhalve geen overgangsregeling nodig.

²² De zwaarwegende belangen moeten door een student in zijn/haar verzoek worden aangedragen. Wanneer en waarom er in een casus wel/niet sprake is van dergelijke belangen wordt casuïstisch vastgesteld.

praktische oefeningen

(zie art. 4.9 OER)

- 4.12.1 Een verzoek om vrijstelling van het afleggen van een of meer tentamens dan wel van de verplichting tot deelneming aan een of meer praktische oefeningen als bedoeld in de OER wordt door de student schriftelijk en met redenen omkleed ingediend bij de examencommissie.
- 4.12.2 Als een student een onderdeel c.q. onderwijseenheid heeft behaald bij een andere opleiding - van de eigen of van een andere faculteit of instelling - en de examencommissie verleent op verzoek van de student voor dit vak een volledige vrijstelling, dan wordt hiervoor geen judicium/cijfer toegekend maar het predicaat "vrijstelling".
- 4.12.3 In geval van gedeeltelijke vrijstelling wordt onder verantwoordelijkheid van de examencommissie bepaald of voor het gehele vak het predicaat "vrijstelling wordt verleend" dan wel één cijfer wordt vastgesteld. Afhankelijk van de aard, hoedanigheid en de inhoud van het vak en de plaats daarvan in het curriculum en van het gedeelte waarvoor vrijstelling wordt verleend en het gedeelte waarover nog tentamen moet worden afgelegd, wordt per individuele casus bezien of het predicaat vrijstelling wordt verleend dan wel een cijfer wordt gegeven alsmede hoe in het laatste geval het cijfer wordt samengesteld. Als algemene regel geldt dat een student in ieder geval voor zowel het onderdeel waarvoor vrijstelling is verleend als het onderdeel waarover tentamen moet worden afgelegd een voldoende moet hebben behaald.

4.13 Bewaartermijnen

- 4.13.1 Het tentamen (incl. de eventueel zgn. model-/standaard antwoorden) en de in het kader van dit tentamen gemaakt werk (antwoorden, papers etc.) worden bewaard gedurende een termijn van zes²³ respectievelijk twee jaar.
- 4.13.2 De scriptie van een student wordt, inclusief beoordelingsformulier, gedurende een termijn van zeven jaar bewaard.²⁴
- 4.13.3 De besluiten van de examencommissie alsmede de uitslagen van afgelegde tentamens en examens worden deugdelijk geregistreerd. Tot de geregistreerde gegevens hebben uitsluitend diegenen toegang die daartoe door de examencommissie zijn gemandateerd.

5. Examens en getuigschriften²⁵

5.1 Het afleggen van het examen

- 5.1.1. In afwijking van en/of in aanvulling op artikel 4.10.1 van de OER kan de examencommissie bepalen dat het examen tevens omvat een door haar zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in 4.2.1 van de onderhavige R&R. (Zie ook art. 4.10.1.2 t/m 4.10.1.4 OER en art. 4.10.2 OER.)
- 5.1.2. Op het in 5.1.1 genoemde onderzoek zijn de artikelen 4.4.1, 4.6, 4.13 en hoofdstuk 6 van overeenkomstige toepassing, onverminderd het recht van de examencommissie om eventueel andere artikelen uit de onderhavige R&R van toepassing te verklaren.
- 5.1.3. Bij een vorm van toetsing door de examencommissie waarbij is gekozen voor de predicaten 'goed', 'voldoende' of 'onvoldoende' dient ingeval van toepasselijkheid van art. 4.6.6 of het nemen van ordemaatregelen op grond van art. 6.3.2 sub b of art. 6.4.1.2, voor het in de betreffende artikelen genoemde 'cijfer 1' te worden gelezen: 'predicaat onvoldoende'. Ingeval van toepasselijkheid van art. 6.4.1.1 dient in plaats van 'geen cijfer' te worden gelezen 'geen predicaat'.

5.2 Geen compensatie

Er kan geen compensatie plaatsvinden. Ieder tentamen van het examen moet met goed gevolg te zijn afgelegd.

5.3 Goedkeuring van examenprogramma's

Een verzoek tot goedkeuring van een examenprogramma als bedoeld in artikel 7.3d van de wet dient

²³ Deze termijn is langer dan 2 jaar i.v.m. de onderwijsvisitaties.

²⁴ In geval van een schriftelijke én een elektronische versie hoeft alleen de schriftelijke versie bewaard te worden.

²⁵ Vgl. art. 7.10 en 7.11 WHW.

schriftelijk en gemotiveerd bij de examencommissie te worden ingediend.²⁶

5.4 Getuigschrift en diplomasupplement

- 5.4.1 Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie, nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen voor de afgifte is voldaan, een getuigschrift uitgereikt. Op dit getuigschrift worden de gegevens vermeld als omschreven in artikel 7.11, tweede lid, van de wet.²⁷
- 5.4.2 Het getuigschrift wordt opgesteld in het Nederlands of het Engels en in het Latijn. Het getuigschrift wordt namens de examencommissie ondertekend met een zogenoemde natte handtekening door tenminste een van de leden van de examencommissie.²⁸
- 5.4.3 De examencommissie voegt aan een getuigschrift van het met goed gevolgd afgelegde afsluitend examen een diplomasupplement toe. Het supplement heeft tot doel inzicht te verschaffen in de aard en de inhoud van de afgeronde opleiding, mede met het oog op internationale herkenbaarheid van opleidingen. Het Leids diplomasupplement voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformaat.
- 5.4.4 Degene die meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen getuigschrift als bedoeld in 5.4.1 kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de examencommissie af te geven verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door hem met goed gevolg zijn afgelegd.

5.5 Examenjudicium

- 5.5.1 De examencommissie verbindt aan de uitslag van het examen een eindoordeel over de verrichtingen van de geëxamineerde. Dit oordeel is gebaseerd op het gemiddelde van de cijfers die zijn behaald voor de tot het examen behorende onderwijseenheden gewogen naar studielast.²⁹
- 5.5.2 De examencommissie verleent het predicaat „cum laude” dan wel “summa cum laude” in overeenstemming met hetgeen daaromtrent in de OER is bepaald. (*Zie art. 4.12 EOR-en*).

5.6 Bewaartermijnen

De uitslagen van examens zijn openbaar. De examenregisters waarin de uitslagen van de examens zijn vermeld worden voor altijd bewaard.

5.7 Uitsluiting van de opleiding of bepaalde onderdelen daarvan³⁰ (ongeschiktheid uitoefening beroep)

- 5.7.1 Als een student door zijn gedragingen of uitlatingen blijkt heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een of meer beroepen waartoe de door hem gevolgde opleiding hem opleidt, dan wel voor de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening, dan brengt de examencommissie desgevraagd advies uit aan het College van Bestuur omtrent de weigering dan wel het beëindigen van de inschrijving van de betrokken student voor de opleiding.
- 5.7.2 Indien de student, bedoeld in artikel 5.3 en/of artikel 5.7.1, is ingeschreven voor een andere opleiding en daarbinnen het onderwijs volgt van een afstudeerrichting die overeenkomt met of gelet op de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening verwant is aan de opleiding waarvoor de inschrijving met toepassing van artikel 7.42a, eerste lid, van de wet is beëindigd, dan brengt de examencommissie desgevraagd advies uit aan het College van Bestuur of het de student kan worden toegestaan die afstudeerrichting of andere onderdelen van die opleiding te volgen.

---

²⁶ Overeenkomstig artikel 7.3d van de WHW (‘vrij onderwijsprogramma in het wetenschappelijk onderwijs’). Het beleid van de Examencommissies is geformuleerd in de notitie ‘Vrij (onderwijs-)programma: uitgangspunten en voorwaarden’ van oktober 2005.

²⁷ Op een van het diploma deel uitmakende bijlage, het diplomasupplement, worden de tot het examen behorende onderdelen vermeld. Daarenboven worden vermeld de niet tot het examen behorende onderdelen waarin, voordat over de uitslag van het examen is beslist, de student op zijn verzoek en met goed gevolg is geëxamineerd.

²⁸ Een ‘natte handtekening’ is een handtekening met zogenoemde lichtvaste inkt.

²⁹ Ten behoeve van de vaststelling van het judicium dat wordt vermeld op het diplomasupplement wordt een eindcijfer berekend. Dit gebeurt door de cijfers van alle examenonderdelen, per onderdeel vermenigvuldigd met het overeenkomstige aantal ects-punten, bij elkaar op te tellen; het totaal wordt gedeeld door het totale aantal ects-punten van alle examenonderdelen. [*vgl. art 4.10 OER-en*]

³⁰ Vgl. art. WHW en art. 26 ‘Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid’.

- 5.7.3 De examencommissie brengt een advies als bedoeld in 5.7.1 of 5.7.2 uit binnen tien werkdagen nadat daarom door het College van Bestuur is verzocht.

6 Fraude, onregelmatigheid en plagiaat

6.1 Meegebrachte teksten, wetteksten

- 6.1.1 Wanneer een student bij het afleggen van een tentamen gebruik mag maken van een door hem meegebrachte tekst mag deze tekst geen aantekeningen bevatten.³¹
- 6.1.2 Onder aantekeningen in de zin van het vorige lid worden niet verstaan:
- onderstrepingen, arceringen en markeringen met fluorescerende stift;
  - verwijzingen naar wetsartikelen;
  - verwijzingen naar jurisprudentie en andere literatuur, mits dit expliciet voor een bepaald tentamen is toegestaan;
  - randwoorden die door de uitgever van een wetgevingsbundel zijn aangebracht.
- 6.1.3 De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing op een door een student meegebrachte wettekst waarvan c.q. voor zover hij daarvan bij het afleggen van een tentamen gebruik mag maken.

6.2 Door de examiner te treffen (orde)maatregelen³²

- 6.2.1 In geval van een onregelmatigheid of fraude of verstoring van de orde tijdens een tentamen kan de examiner een student onmiddellijk uitsluiten van verdere deelneming aan het tentamen. De examiner kan voorwerpen die de student bij zich heeft en die van belang kunnen zijn voor de beoordeling van de onregelmatigheid of fraude onder zich nemen.
- 6.2.2 Een student is verplicht voorwerpen die hij bij zich heeft en die van belang kunnen zijn voor de beoordeling van een onregelmatigheid of fraude, op verzoek van de examiner ten behoeve van die beoordeling aan de examiner af te staan. De student krijgt de ingenomen voorwerpen binnen een redelijke termijn terug.
- 6.2.3 Indien de examiner, onverminderd het bepaalde in de lid 1 van dit artikel, van mening is dat naar aanleiding van een geconstateerde onregelmatigheid of fraude ten aanzien van een student een ordemaatregel, anders dan onmiddellijke uitsluiting van verdere deelneming aan het tentamen, dient te worden uitgesproken, dan neemt hij contact op met de examencommissie.
- 6.2.4 De examiner is verplicht onregelmatigheden en fraude te melden bij de de examencommissie.

6.3 Door de examencommissie te treffen ordemaatregelen en sancties bij onregelmatigheden en fraude

- 6.3.1 In geval van een onregelmatigheid of fraude bij een tentamen of praktische oefening kan de examencommissie de examiner, de student, surveillanten en anderen horen.
- 6.3.2 De ordemaatregelen die de examencommissie kan uitspreken zijn:
- a. het vervallen verklaren van de uitslag van het tentamen;
  - b. een cijfer 1 vaststellen;
  - c. het uitsluiten van het deelnemen aan het tentamen ten aanzien waarvan de onregelmatigheid of fraude is geconstateerd voor de duur van ten hoogste één jaar, en/of het uitsluiten van het deelnemen aan één of meer tentamens voor de duur van ten hoogste één jaar, en/of het uitsluiten van het deelnemen aan onderwijs, tentamens en examen van één of meer door de faculteit verzorgde opleidingen voor de duur van ten hoogste één jaar. Vakken en tentamens die in de periode van uitsluiting aan een andere faculteit of een andere instelling van hoger onderwijs met goed gevolg zijn afgelegd (waaronder mede

---

³¹ Dit geldt ook voor de zogenoemde tabjes die zijn aangebracht door uitgevers of die door hen worden verstrekt om aan te brengen in de wetbundel – die mogen alleen de informatie bevatten zoals aangebracht door de uitgever. Daarop of daarin mag geen andere informatie zijn aangebracht.

³² NB Zie ook art. 4.6 over 'de orde' (en eventuele maatregelen) tijdens een tentamen.

worden begrepen werkstukken, papers en scripties) kunnen op generlei wijze deel uitmaken van het examen van de opleiding.

- 6.3.3 Bij ernstige fraude kan, op voorstel van de examencommissie, Het College van Bestuur de inschrijving voor de opleiding van de betrokken student definitief beëindigen.³³

6.4. Nadere bepaling (c.q. nadere informatie) van de verhouding tussen de door de examiner en de examencommissie te treffen ordemaatregelen bij onregelmatigheid of fraude

- 6.4.1.1 Wanneer een onregelmatigheid* of fraude er vooral in bestaat dat de ordentelijke gang van zaken tijdens een tentamen wordt verstoord, volstaat de examiner er in het algemeen mee de student van het tentamen te verwijderen en uit te sluiten van verdere deelneming aan het tentamen. De examiner neemt het tentamenwerk van de student niet in, zodat niet gezegd kan worden dat de student aan het tentamen heeft deelgenomen. De examiner geeft de student geen cijfer.

- 6.4.1.2 Wanneer een onregelmatigheid of fraude niet vooral daarin bestaat dat de ordentelijke gang van zaken tijdens het tentamen wordt verstoord*, staan voor de examiner twee wegen open:

- a. de examiner kan de fraude of onregelmatigheid zelf afdoen door als uitslag van het tentamen het cijfer één vast te stellen; **
- b. de examiner kan de examencommissie vragen een ordemaatregel uit te spreken. Wanneer de examiner hiertoe overgaat, kan hij overigens ook in dit geval zelf als uitslag van het tentamen het cijfer één vaststellen: de door de examencommissie uit te spreken ordemaatregelen hebben dan een aanvullend karakter.

* Voorbeelden

a: de onregelmatigheid of fraude bestaat uit aantekeningen in een wetboek of andere tekstenbundel waarvan de student tijdens het tentamen gebruik mocht maken. De examiner zal in het algemeen de examencommissie vragen een ordemaatregel uit te spreken, wanneer hij van mening is dat de onregelmatigheid of fraude zo ernstig is dat de examencommissie niet slechts de uitslag van het desbetreffende tentamen vervallen moet verklaren en/of het cijfer één verlenen, maar de student ook voor de toekomst moet uitsluiten van het deelnemen aan tentamens.

b: een student spiekt anderszins.

c: een student ontvangt informatie van of wisselt met een andere persoon tijdens het tentamen informatie uit.

** De examiner volstaat er in het algemeen mee als uitslag van het tentamen het cijfer één vast te stellen, wanneer hij van oordeel is dat dit een passende sanctie is voor de onregelmatigheid of fraude.

- 6.4.2 Wanneer de examiner naar aanleiding van een onregelmatigheid of fraude de examencommissie vraagt een ordemaatregel uit te spreken, stelt de examiner aan de examencommissie de voorwerpen ter beschikking die hij met toepassing van art. 6.2.2 heeft ingenomen. Wanneer de onregelmatigheid of fraude naar aanleiding waarvan de examiner de examencommissie vraagt een ordemaatregel uit te spreken, bestaat uit aantekeningen in een wetboek of andere tekstenbundel, het voorhanden hebben van hulpmiddelen die de examiner niet had toegestaan (bijvoorbeeld een boek), en dergelijke, kan de examiner in plaats van de ingenomen voorwerpen fotokopieën daarvan aan de examencommissie ter beschikking stellen. De examiner kan in alle gevallen in plaats van ingenomen voorwerpen of de bedoelde fotokopieën aan de examencommissie een door twee examinatoren ondertekend proces-verbaal van de geconstateerde onregelmatigheid of fraude ter hand stellen.

- 6.4.3 Wanneer de examiner een onregelmatigheid of fraude afdoet op de wijze die is geregeld onder lid 1.1 of onder lid 1.2 sub a., deelt hij dat zo spoedig mogelijk aan de voorzitter van de examencommissie mee.

---

³³ Zie artikel 7.12b lid 2 laatste zin WHW.

6.5 Te treffen ordemaatregelen naar aanleiding van plagiaat³⁴

- 6.5.1.1 De examiner/docent kan een werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht waarbij aantoonbaar plagiaat geconstateerd is ongeldig verklaren. Wanneer de examiner/docent plagiaat op deze wijze afdoet, deelt hij dat zo spoedig mogelijk mee aan de voorzitter van examencommissie.
- 6.5.1.2 Indien de examiner/docent van mening is dat naar aanleiding van de geconstateerde plagiaat ten aanzien van een student een ordemaatregel, anders dan ongeldigheid verklaring, dient te worden uitgesproken, dan neemt hij contact op met de examencommissie.
- 6.5.1.3 Wanneer de examiner/docent naar aanleiding van plagiaat de examencommissie vraagt een ordemaatregel uit te spreken, stelt de examiner aan de examencommissie het betreffende werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht ter beschikking.
- 6.5.1.4 In geval van verdenking van plagiaat kan de examencommissie de examiner/docent, de student en anderen horen.
- 6.5.2 De ordemaatregelen die de examencommissie kan uitspreken zijn:
- het ongeldig verklaren van het werkstuk, paper scriptie of onderzoeksopdracht;
  - het uitsluiten van het deelnemen aan het schrijven van een werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht ten aanzien waarvan plagiaat is geconstateerd voor de duur van ten hoogste één jaar; waarbij geldt dat in de periode van uitsluiting een werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht, zoals ten aanzien waarvan het plagiaat is geconstateerd, dat met goed gevolg is afgerond aan een andere faculteit of andere instelling van hoger onderwijs op generlei wijze kan worden in gebracht in het curriculum;
  - en/of het uitsluiten van het deelnemen aan één of meer tentamens voor de duur van ten hoogste één jaar, en/of het uitsluiten van het deelnemen aan onderwijs, tentamens en examen van één of meer door de faculteit verzorgde opleidingen voor de duur van ten hoogste één jaar. Vakken die in de periode van uitsluiting aan een andere faculteit of een andere instelling van hoger onderwijs zijn gevolgd en behaald kunnen op generlei wijze worden in gebracht in het curriculum.
  - Bij ernstige fraude kan het College van Bestuur op voorstel van de examencommissie de inschrijving voor de opleiding van de betrokken student definitief beëindigen.³⁵

6.6 Aantekening in het elektronisch persoonsdossier

Indien een ordemaatregel wordt getroffen zoals genoemd in hoofdstuk 6 wordt dit aangetekend in het elektronisch persoonsdossier van de student.

7 Het bindend studieadvies

7.1 Dossiervorming

- 7.1.1 De examencommissie houdt van iedere student die is ingeschreven voor de bacheloropleiding een BSA-dossier bij. (Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden)
- 7.1.2 In het dossier wordt een aanduiding van de persoonlijke omstandigheden van de student als bedoeld in artikel 7.8b, derde lid, van de wet opgenomen, alsmede indien van toepassing het aan de persoonlijke omstandigheden aangepaste studieplan dat de student in overleg met de studieadviseur heeft vastgelegd.
- 7.1.3 Elke student heeft het recht zijn dossier, bedoeld onder 7.1.1, in te zien en daaraan desgewenst zijn bezwaren tegen de inhoud van hetgeen daarin is opgenomen, toe te voegen.

---

³⁴ Vgl. art. 4.5.1 OER. Wat de UL verstaat onder plagiaat, hoe zij daarover denkt, en wat de gevolgen kunnen zijn als een student zich daaraan schuldig maakt is te vinden in de universitaire informatiepagina met algemene informatie over plagiaat: <http://reglementen.leidenuniv.nl/gedragscodes/plagiaat.html> en <http://www.reglementen.leidenuniv.nl/onderwijs-onderzoek/plagiaat.html> en <http://media.leidenuniv.nl/legacy/Regelgeving%20plagiaat.pdf>

³⁵ Zie artikel 7.12b lid 2 laatste zin WHW.

7.2 **Het advies**

De examencommissie brengt het advies namens het bestuur van de faculteit uit met inachtneming van hetgeen daaromtrent is bepaald in de Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden³⁶.

8 **Klachten en beroepen**

8.1 **Indiening**

8.1.1 Een student dient een beroep als bedoeld in artikel 7.61, eerste lid, van de wet, vanwege een genomen beslissing van de examencommissie of van een of meer van de door haar aangewezen examinatoren in bij het College van Beroep voor de examens.

8.1.2 De termijn voor het schriftelijk indienen van een beroep als bedoeld in 8.1.1 bedraagt zes weken na de schriftelijke bekendmaking van het besluit waartegen het beroep zich richt.

8.2 **Behandeling van klachten**

Klachten worden behandeld conform de bestaande procedures zoals opgenomen in de Regeling ombudsfunctionaris, de Regeling overige klachten, het Reglement van orde van het College van Beroep voor de examens en de Algemene wet bestuursrecht.

8.3 **Behandeling van beroepen**

(Administratieve) Beroepen worden behandeld conform de bestaande procedures. Deze zijn opgenomen in het Reglement van orde van het College van beroep voor de examens en het Studentenstatuut.

9 **Jaarlijkse verslaggeving**

9.1 De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden. De examencommissie verstrekt het verslag aan het faculteitsbestuur.

9.2 Het verslag omvat in elk geval de voornaamste besluiten van de examencommissie alsmede een beschrijving van de wijze waarop de examencommissie haar taak ten aanzien van de kwaliteitsborging van tentamens als bedoeld in artikel 4.2 heeft vervuld.

10 **Diversen en slotbepaling**

10.1 **Functiebeperkingen**³⁷

10.1.1 Een student met een fysieke of psychische handicap of chronische ziekte heeft, afhankelijk van de aard daarvan, recht op bijzondere faciliteiten.

10.1.2 De examencommissie verleent deze faciliteiten voor de duur van de studie, of voor de duur van de handicap of ziekte wanneer het gaat om een tijdelijke handicap respectievelijk ziekte. De examencommissie kan bepalen dat de faciliteiten alleen worden toegewezen nadat door de student een medische verklaring betreffende de handicap is overgelegd.

10.1.3 Studenten op wie het in lid 1 bepaalde niet van toepassing is, kunnen de examencommissie verzoeken om bijzondere faciliteiten tijdens tentamens (zoals bijvoorbeeld de faciliteiten genoemd in lid 1) wegens bijzondere omstandigheden. De examencommissie beslist over de toewijzing van faciliteiten, en stelt vast gedurende welke periode deze worden verleend. De commissie kan bepalen dat de faciliteiten alleen worden toegewezen nadat door de student een medische verklaring is overgelegd.

10.1.4 Na afloop van de periode waarvoor de in de voorgaande leden bedoelde faciliteiten zijn toegewezen, kan de student een nieuw verzoek om toewijzing van bijzondere faciliteiten indienen.

10.1.5 Wanneer een student een bijzondere faciliteit wordt verleend bij/voor een tentamen en hij/zij komt vervolgens zonder geldige opgaaf en redenen niet komt opdagen bij het tentamen, dan kan de

---

³⁶ <http://www.reglementen.leidenuniv.nl/onderwijs-onderzoek/regeling-bindend-studieadvies.html> Vgl. art. 6.3.1 OER.

³⁷ De bepalingen in art. 10.1 worden uitgevoerd met inachtneming van het 'Protocol Studeren met een functiebeperking aan de Universiteit Leiden' van het College van Bestuur van 29 mei 2012.

Examencommissie hem deswege in de toekomst de kans ontnemen om opnieuw voor de regeling in aanmerking te komen.

10.1.6 Verzoeken als bedoeld in dit artikel worden behandeld door de studieadviseur.

[art. 10.1 is een aanvulling op art 4.3.3 en art. 6.5 OER-en]

10.2 Buitenlands verblijf en stage

Voor studenten die tengevolge van een door de examencommissie goedgekeurd buitenlands studieverblijf of een door de examencommissie goedgekeurde stage aantoonbare studievertraging zouden ondervinden, wordt voor zover als redelijkerwijs mogelijk is door of onder verantwoordelijkheid van de examencommissie een regeling getroffen om de vertraging te beperken.

10.3 Begeleiding van een scriptie of eindwerkstuk buiten de faculteit

[art. 10.3 is aanvullend op art. 3.3.2 OER]

In uitzonderlijke gevallen kan door de examencommissie toestemming worden verleend een scriptie of eindwerkstuk buiten de faculteit te schrijven. De examencommissie wijst bij een verzoek daartoe van een student een examinerator aan die kan vaststellen of binnen de faculteit wel of niet voldoende deskundigheid bestaat. De examencommissie verleent de toestemming slechts wanneer die aangewezen examinerator heeft verklaard dat binnen eenheid waaraan hij verbonden is geen of onvoldoende deskundigheid bestaat.

De examencommissie verleent geen toestemming wanneer zij van oordeel is dat de begeleiding buiten de faculteit niet met voldoende waarborgen is omkleed ten aanzien van de kwaliteit van de scriptie.

Een examinerator stelt de uitslag van de scriptie of het eindwerkstuk vast.

Jurisprudentie - De examencommissie heeft beslist dat een verzoek om toestemming tot het schrijven van een scriptie met begeleiding buiten de faculteit direct, zonder tussenkomst van de examencommissie, kan worden behandeld door de examinerator en/of de studieadviseur. Daarbij hangt het van de examinerator af of en in hoeverre hij de bevoegdheid om op het verzoek om een student toestemming te verlenen de scriptie te schrijven met begeleiding buiten de faculteit, te beslissen aan zichzelf houdt of overlaat aan de studieadviseur.

10.4 Bijzondere omstandigheden

10.4.1 In gevallen waarin deze regels en richtlijnen niet voorzien beslist de examencommissie.

10.4.2 Indien in bijzondere gevallen onverkorte toepassing van hetgeen in deze regels en richtlijnen is bepaald tot evidente onbillijkheid leidt, is de examencommissie bevoegd anders te besluiten.

10.5 Wijzigingen

Bij wijzigingen in deze regels en richtlijnen die betrekking hebben op het lopende studiejaar, dan wel gewichtige gevolgen hebben voor degenen die daarvoor al voor de opleiding waren ingeschreven, wordt zoveel mogelijk voorkomen dat de belangen van de betrokken studenten worden geschaad.

10.6 Inwerkingtreding

Deze regels en richtlijnen treden in werking op 1september 2015.